

Sygn. akt III KK 451/22

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 listopada 2022 r.,
sprawy K. K.
skazanej z art. 300 § 2 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej,
od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 26 kwietnia 2022 r., sygn. akt IV Ka 365/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum
w Szczecinie
z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 69/21,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazaną kosztami procesu za postępowania kasacyjne.**

UZASADNIENIE

K. K. została oskarżona o to, że:
„I. w okresie od 15 października 2009 r. do 10 stycznia 2015 r., w celu udaremnienia wykonania nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt IC Nc 142/11, zasądzającego na rzecz wierzycieli A. K. i A. K.1 kwotę 332.288 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11.371 zł tytułem kosztów procesu, obciążyła składniki swojego majątku zagrożone zajęciem w postaci

czynszu z lokalu położonego przy ul. [...] w S. poprzez zawarcie w dniu 10.01.2015 r. umowy nieodpłatnego udostępnienia tego lokalu K. D., tj. o czyn z art. 300 § 2 k.k.

II. w okresie od 15 października 2009 r. do 10 stycznia 2015 r., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w S., w celu udaremnienia wykonania nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt IC Nc 142/11, zasądzającego na rzecz wierzycieli A. K. i A. K.1 kwotę 332.288 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11.371 zł tytułem kosztów procesu, w dniu 10.02.2018 r. zbyła składniki swojego majątku zagrożone zajęciem w postaci prawa dzierżawy działki nr [...] znajdującej się na Rodzinnych Ogrodach Działkowych „[...]” w S. na rzecz A. W., oraz w dniu 01.12.2018 r. w postaci zawarcia umowy nieodpłatnego udostępnienia lokalu położonego w S. przy ul. [...], tj. o czyn z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.”

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie wyrokiem z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt IV K 69/21, uznał K. K.:

I. za winną tego, że „w dniu 10 stycznia 2015 r. w S., w celu udaremnienia wykonania nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt IC Nc 142/11 zasądzającego na rzecz wierzycieli A. K. i A. K.1 kwotę 332.288 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11.371 zł tytułem kosztów procesu, obciążyła składnik swojego majątku zagrożony zajęciem w postaci udziału w czynszu za wynajem lokalu położonego przy ul. [...] w S., który to lokal stale wynajmowany był M. G., poprzez zawarcie w dniu 10.01.2015 r. umowy nieodpłatnego udostępnienia tego lokalu córce K. D., w tym w celu podnajmu innym osobom, przez co w okresie od 10.10.2015 r. do 18 lutego 2016 r. uszczupliła zaspokojenie swoich wierzycieli przez uniemożliwienie prowadzenia skutecznego postępowania egzekucyjnego z udziału w wierzytelności w postaci czynszu za najem wymienionego lokalu”, tj. czynu z art. 300 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 300 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 37a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę 3 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżoną do

wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie,

II. za winną tego, że „w dniu 1 grudnia 2018 r. w S., w celu udaremnienia wykonania nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt IC Nc 142/11 zasądzającego na rzecz wierzycieli A. K. i A. K.1 kwotę 332.288 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 27 listopada 2010 do dnia zapłaty oraz kwotę 11.371 zł tytułem kosztów procesu, obciążyła składnik swojego majątku zagrożony zajęciem w postaci udziału w czynszu za wynajem lokalu położonego przy ul. [...] w S., który to lokal stale wynajmowany był M. G., poprzez zawarcie w dniu 1.12.2018 r. umowy nieodpłatnego udostępnienia tego lokalu córce E. D., w tym w celu podnajmu innym osobom, przez co uszczupliła zaspokojenie swoich wierzycieli poprzez uniemożliwienie prowadzenia skutecznego postępowania egzekucyjnego z wierzytelności w postaci czynszu za najem wymienionego lokalu”, tj. czynu z art. 300 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 300 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 37a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę 3 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżoną do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie.

III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. oraz art. 86 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył orzeczone kary ograniczenia wolności i wymierzył oskarżonej karę łączną 4 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując ją do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie.

Opisany wyrok został zaskarżony na niekorzyść oskarżonej w zakresie rozstrzygnięcia o karze apelacją prokuratora, w której podniesiono zarzut rażącej niewspółmierności kary orzeczonej wobec oskarżonej, wyrażającej się w wymierzeniu oskarżonej:

- „w punkcie I wyroku za czyn z art. 300 § 2 k.k. na podstawie art. 300 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 37a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. kary 3 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując ją do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie,

- w punkcie II wyroku za czyn z art. 300 § 2 k.k. na podstawie art. 300 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 37a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. kary 3 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując ją do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie,
- w punkcie III wyroku art. 85 § 1 k.k. oraz art. 86 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. kary łącznej 4 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując ją do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie,

podczas gdy rodzaj i wymiar orzeczonych kar, przy uwzględnieniu sposobu i okoliczności popełnienia czynu, stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, zachowania oskarżonej po popełnieniu przestępstw, jej stosunku do popełnionych przez nią przestępstw, wskazują iż orzeczone zaskarżonym wyrokiem kary jednostkowe, jak i orzeczona kara łączna, nie są adekwatne do ww. kryteriów wpływających na wymiar kary, ponadto orzeczone kary jednostkowe, jak i kara łączna pozbawione są prewencyjnego oddziaływania o charakterze szczególnym, jak i ogólnym”.

W związku z tym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez skazanie oskarżonej:

- za czyn przypisany jej w punkcie I wyroku na podstawie art. 300 § 2 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
- za czyn przypisany jej w punkcie II wyroku na podstawie art. 300 § 2 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
- na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. wymierzenie oskarżonej kary łącznej 5 miesięcy pozbawienia wolności.
- na podstawie art. 89 § 1 k.k., art. 70 § 1 k.k., art. 73 § 2 k.k., art. 72 § 1 pkt 1 k.k. warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej pozbawienia wolności na okres próby 2 lat, w tym okresie oddanie oskarżonej pod dozór kuratora sądowego i zobowiązanie jej do informowania kuratora o przebiegu okresu próby pisemnie co 6 miesięcy,
- na podstawie art. 72 § 1 pkt 8 k.k. zobowiązanie oskarżonej do wykonania prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd

Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt IC Nc 142/11 w terminie 2 lat od chwili prawomocności wyroku,

- utrzymanie wyroku w pozostałej części w mocy.

Zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji w zakresie rozstrzygnięcia o karze obrońca K. K., w oparciu o art. 427 § 2 k.p.k. zarzucił, „na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. rażąco niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonej, co do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, poprzez wymierzenie oskarżonej kar jednostkowych w postaci 3 miesięcy ograniczenia wolności zobowiązując oskarżoną do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie za każdy z czynów wskazanych w pkt I II wyroku, a w konsekwencji orzeczenie kary łącznej 4 miesięcy ograniczenia wolności zobowiązując oskarżoną do wykonywania w powyższym okresie nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie, podczas gdy właściwości oraz warunki osobiste oskarżonej, w szczególności stan jej zdrowia i konieczność sprawowania osobistej opieki nad niepełnosprawną, ponad 70-letnią siostrą A. K. oraz konieczność udzielania wsparcia i pomocy córce E. D., nie pozwalają oskarżonej na wykonanie kary orzeczonej wyrokiem Sądu I instancji.”

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez wymierzenie oskarżonej kary grzywny w najniższym możliwym wymiarze w miejsce orzeczonej przez Sąd I instancji kary ograniczenia wolności, ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez wymierzenie oskarżonej kary pozbawienia wolności w najniższym możliwym wymiarze wraz z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonej kary na okres próby jednego roku. Skarżący wniósł również o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z szeregu dokumentów.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2022 r., sygn. akt IV Ka 365/22, zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że:

- za przypisane oskarżonej w pkt I i II części dyspozytywnej czynu na podstawie art. 300 § 2 k.k. wymierzył jej kary po 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności,

- na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. i art. 72 § 1 pkt 8 k.k. wykonanie orzeczonej wobec K. K. kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby i zobowiązał ją do wykonania prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie o sygn. akt I C Nc 142/11 w terminie 3 lat liczonych od prawomocności wyroku w przedmiotowej sprawie,
- wskazał, że zgodnie z art. 4 § 1 k.k. podstawę rozstrzygnięć w tej sprawie stanowią przepisy Kodeksu karnego obowiązującego do dnia 23 czerwca 2020 r.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Obrońca skazanej we wniesionej na jej korzyść kasacji, zaskarżając wyrok Sądu II instancji w całości zarzucił, w oparciu o dyspozycję art. 523 § 1-4 k.p.k.:

- „zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w treści art. 439 §1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 §1 pkt 9 k.p.k. tj. braku skargi uprawnionego oskarżyciela przejawiające się przypisaniem oskarżonej kary oraz de facto obowiązku naprawienia szkody za czyny, które nie są tożsame z czynami jej zarzuconymi, a tym samym objętymi aktem oskarżenia oraz sentencją wyroku Sądu I instancji i bezpodstawnym uznaniu oskarżonej przez Sąd II instancji winnej wieloletnich działań ukierunkowanych na utrudnienie, a nawet uniemożliwienie wierzycielom egzekucji, opierając się o akta prowadzonego wobec dłużniczki postępowania egzekucyjnego, podczas gdy zachowania sprawcze oskarżonej miały jedynie charakter okresowy oraz dotyczyły stosunkowo niewielkiego prawa majątkowego (1/2 udziału w czynszu w przypadku czynu I, w okresie od 10.10.2015 r. do 18.02.2016 r. oraz całość czynszu w przypadku czynu II po uprawomocnieniu się postanowienia o podziale majątku), co w konsekwencji doprowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku Sądu I instancji poprzez wymierzenie oskarżonej rażąco niewspółmiernej kary w szczególności poprzez zobowiązanie oskarżonej do wykonania prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie sygn. akt IC Nc 142/11 w terminie 3 lat liczonych od prawomocności wyroku w niniejszej sprawie,
- na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. rażąco niewspółmierność kary wymierzonej oskarżonej, co do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, poprzez zobowiązanie oskarżonej do wykonania prawomocnego nakazu zapłaty z

dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie sygn. akt I C Nc 142/11 w terminie 3 lat liczonych od prawomocności wyroku w niniejszej sprawie, podczas gdy stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, a także właściwości oraz warunki osobiste oskarżonej, w żadnej mierze nie uzasadniają rozmiaru obowiązku nałożonego na oskarżoną wyrokiem Sądu II instancji,

- rażącego naruszenia prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji zobowiązanie oskarżonej na podstawie art. 72 § 1 pkt 8 kk do wykonania prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 28 kwietnia 2011 r. wydanego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie sygn. akt I C Nc 142/11 w terminie 3 lat liczonych od prawomocności wyroku w niniejszej sprawie, a tym samym orzeczenie obowiązku naprawienia przez oskarżoną szkody pomimo tego, że o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono w ww. nakazie zapłaty.”

Odwołując się do podniesionych zarzutów obrońca wniósł o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania”.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Także pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wniósł o nieuwzględnienie wniesionej kasacji w całości popierając wnioski i twierdzenia przedstawione przez prokuratora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanej kasacja, mimo wagi podniesionego w niej zarzutu bezzwzględnej przyczyny odwoławczej, jest oczywiście bezzasadna.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 523 § 2 k.p.k. kasacja na korzyść może być wniesiona przez stronę jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Ograniczenie to nie dotyczy jednak kasacji wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Skazanej wymierzono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, zatem kasacja mogła zostać oparta wyłącznie na zarzucie zaistnienia uchybienia z art. 439 k.p.k. Oznacza to, że podniesione w

kasacji zarzuty rażącej niewspółmierności kary oraz obrazy art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. są niedopuszczalne z mocy ustawy, nie mogły więc być przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Dodatkowo zauważyć należy, że zarzut rażącej niewspółmierności kary jest niedopuszczalny także z powodu treści art. 523 § 1 zd. 2 k.p.k., który stanowi, iż kasacja nie może być wniesiona wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.

Odnosząc się do zarzutu zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., tj. braku skargi uprawnionego oskarżyciela, zauważyć należy, że Sąd odwoławczy nie czynił własnych ustaleń faktycznych w zakresie sprawstwa, winy czy okoliczności przedmiotowych czynów przypisanych skazanej K. K., albowiem zarówno apelacja prokuratora, jak i obrońcy, dotyczyły jedynie orzeczenia o karze, stąd też Sąd Okręgowy w Szczecinie zmienił zaskarżony wyrok tylko w zakresie rozstrzygnięcia o karze, zaś w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Z treści kasacji wynika, iż jej autor upatruje wyjścia przez Sąd odwoławczy poza granice skargi uprawnionego oskarżyciela w stwierdzeniu, że Sąd Rejonowy miarkując karę pominął to, że „przypisane oskarżonej zachowania wpisywały się w cały ciąg wieloletnich działań ukierunkowanych na utrudnienie, czy wręcz uniemożliwienie wierzycielom jej (wierzycielności pokrzywdzonych) wyegzekwowania”. Z powyższego nie wynika jednak, aby Sąd Okręgowy w Szczecinie ustalił, że skazana jest winna wieloletnich działań ukierunkowanych na utrudnianie, a nawet uniemożliwienie wierzycielom egzekucji, a tym samym nie przypisał jej nie objętego aktem oskarżenia przestępstwa. Przedstawione stanowisko Sądu jest niczym innym jak przywołaniem argumentu uzasadniającego zaostrenie sankcji karnej względem skazanej, albowiem odwołanie się do całokształtu okoliczności sprawy, rodzaju i rozmiaru ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunków osobistych sprawcy, czy też sposobu życia przed popełnieniem przestępstwa jest niczym innym jak realizowaniem dyrektyw wymiaru kary. Za prokuratorem powtórzyć należy, iż Sąd Rejonowy poruszał się w ramach zdarzeń historycznych objętych aktem oskarżenia oraz w uzasadnieniu wyjaśnił, że datami przypisanych czynów były daty zawierania kolejnych umów z córkami, zaś brak możliwości przeprowadzenia postępowań egzekucyjnych i doprowadzenie tym samym do

uszczerplenia wierzycieli był jedynie skutkiem tych działań. Nawet gdyby przyjąć, że zacytowany fragment stanowi nieuprawnione, bo nie wynikające z zarzutu prokuratora, dokonanie ustaleń faktycznych na niekorzyść skazanej, to i tak w grę wchodzić może co najwyżej względna przyczyna odwoławcza w postaci obrazy prawa procesowego, a nie podnoszony w kasacji bezwzględny powód uchylenia orzeczenia.

Jak jasno wynika z uzasadnienia kasacji, zarzut wskazujący na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., został postawiony instrumentalnie, a rzeczywistą intencją skarżącego jest kwestionowanie zasadności nałożenia na skazaną obowiązku probacyjnego w postaci obowiązku wykonania nakazu zapłaty wydanego w sprawie I C Nc 142/11. Utrzymywanie, że obowiązek ten nie pozostaje w związku z zachowaniami skazanej, przypisanymi jej w opisach czynów, za które została skazana, z całą pewnością nie mieści się w ramach zarzutu braku skargi uprawnionego oskarżyciela.

Na koniec zauważyć należy, że rozważania autora kasacji związane z nieuchronnością zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanej, ze względu niemożność spełnienia nałożonego na nią obowiązku, odrywają się o obowiązujących regulacji prawnych. Stosownie do art. 75 § 2 k.k. sąd może zarządzić wykonanie kary, jeżeli skazany w okresie próby uchylił się od wykonania nałożonych obowiązków. Nie trzeba wyjaśniać, że niewykonanie obowiązku z powodu niemożliwości jego wykonania różni się zasadniczo od uchylania się od wykonania takiego obowiązku.

Kierując się powyższym orzeczono jak w dyspozytywnej części postanowienia.

[as
a!]